

teatar

TOMISLAV ČADEŽ

"VAN SEBE" Prva premijera Dubrovačkih ljetnih igara

**PROVOKATIVNA HUMORESKA
 NAŠE DRUŠTVO POKAZUJE
 INKLUZIVNIJIM OD ZAPADNIH**

Gospara Ivu, glavnog lika, raskošno, glasno, zabavno, s više zrna soli, igra Nikša Butijer, koji je dominantan do te mjere da se čini kako je cijeli igrokaz zapravo proširena monodrama. Suzana Brezovec igra višu funkcionerku nevladinu, koja je u gospara Ive na odmoru s kćerkom, a nju igra Romina Tonković

nužno s muškarcem. More baš i nije blizu, gospar Ivo ne zna objasniti kako do plaže, a tu se još pomalja i jedan ljubavni zaplet, budući da u gospara Ive služi i jedna ženskoljubna djevojka iz Prnjavora koja je Dubrovnik zavoljela još kao dijete. Nju poletno, ali ne i nametljivo igra Nataša Kopeč.

Znači, umjesto da se pozabavi globalnim problemom, Penović je posve lokalno napravio humoresku koja se Europe ne tiče i koju Europa, bogata, zapadna nikako i ne razumije. Predstava, ukratko, neobična, duhovita i provokativna utoliko što ostavlja publiku u iznevjerenom očekivanju. Gospar Ivo pak je dobroćudan predstavnik današnje Republike Turističke, u duši konzervativan ali ne i nazadan.

Uplovljavanje po jugu

Aktere je odjenula i scenu aranžirala mlada Ana Mikulić, koja je, poput redatelja, provocirala takozvanu običnost. Akteri su odjeveni kao da su s ulice dozvani, što pridonosi kvazi dokumentarnosti priredbe.

Drugi dio predstave režirala je Nataša Rajković, a publika se spušta iz Lazareta na plažu ispod restorana Komarda, na beton ispred kojega dovesla brod sa svim akterima iz pansiona koji su očito krenuli na izlet, koji se eto okončao jednim kompliciranim uplovljavanjem, koje nije bilo režirano, nego ga je režiralo jugo, koje je dovoljno snažno zapuhalo da je zaprijetilo da razbije barku o stijene i beton. Barku je usidrio i sidrenje nadgledao Marin Krstulović, koji je dao, na koncu, u vjetru, i monolog o toj svojoj barci, pri čemu je bio uvjerljiv toliko da sam mislio kako je i on neki meni nepoznat glumac iz koje susjedne državnice, jer, pomislio sam, jedino profesionalni glumac jest kadar da pojača glas u skladu s vjetrom, tako da ga uvijek nadglasa.

Osim valova, romantiku, ali smiješnu, opet je stvorio Nikša Butijer, kao gospar Ivo, jer se sad pokazalo da je beznažno zaljubljen u onu višu nevladinu funkcionerku, Biljanu, Makedonku, a koja ge, po svemu sudeći, neće. Gospar Ivo tu održa jedan nadahnut govor domoljubni o svojoj vezanosti uz kamen i more, skakuće betonom, urlajući veže brod, a publiku vrebaju valovi, koji se penju do njihovih gležnjeva.

Još se na koncu pojavljuju tri djevojke i jedan mladić, statisti u narančastim prslucima, koji poskaču u nemirno more te se stanu držati za rub barke, tako da podsjećaju na migrante/izbjeglice što su se upravo spasili od utapanja. Prizor efektan, ali dozlabora već izlizan u općem imaginariju jer se ponavlja već najmanje petnaest godina u svim zapadnim medijima.

Ukratko, u našem moru još se nije utopio ni jedan izbjeglica, a po svemu sudeći i neće. Taj grijeh ne nosimo, kao što smo slobodni i od grijeha kolonijalizma. Neka nas ovakvih kakvi jesmo, rekao bih. □

LAZARETI

Prvi dio predstave "Van sebe", u Lazaretima, počinje kao travestija socrealističkog igroka, toliko uvjerljiva da publika misli kako je glumac Pavle Vrkljan doista slabo zapamtio tekst, da ima tremu, a da je tema eto zadana, propagandna, kao što je u socijalizmu bila zadana tema "bratstva i jedinstva". Naime, dio novca za predstavu dala je Europska unija, u sklopu projekta Port of Dreamers, a sve da se umjetnici pozabave migracijama u Europu iz manje sretnih dijelova svijeta, da se osvrnu i na izbjeglice te kako teče njihov proces integracije u zapadna društva.

Taj prvi dio režirao je Ivan Penović, koji eto, što se kaže, nije iznevjerio očekivanja. Penović se ovim igrokazom inteligentno narugao svakome propagandnom diskursu, a usput dokazao da je našem društvu cijeli taj narativ o integraciji nepotreban.

Štoviše, rekao bih da Penoviće-va, nazovimo je tako, intervencija u prostor i ljude, zorno pokazuje kako je naše društvo mnogo inkluzivnije negoli zapadna. U nas je dovoljno da došljak navuče dres naše nogometne reprezentacije, nauči sedam fraza, šest psovki te, ako je u Dalmaciji, da nabavi i Hajdukov dres, zapamti tri stiha Miše Kovača i više mu ništa ne stoji na putu da postane, makar u lokalnom bircu, i legenda.

Studija mentaliteta

U nas nema geta, niti će ih ikad biti, djeca useljenika školovat će se u istim uvjetima kao naša, bit će im jednako lako ili jednako teško upisati školu koju žele, a navike koje će morati usvojiti nisu krute i nisu stroge.

Penović je, dakle, umjesto kakve poučne priče o dobrodošlici, spleo travestiju nalik na tv seriju "Naši i vaši", u kojoj je glavni lik vlasnik malog pansiona, gospar Ivo, a njegovi su gosti purgeri, prilično razmaženi i prilično umišljeni. Među njima je i taj nekakav mlad aktivist, lijencina i vječiti student, koga tumači Vrkljan,

a koji se pripisao uz europske projekte kao pijavica uz debelo meso te sad drži te takozvane integracijske radionice po Jadranu, a koje se sastoje od birokratski sročениh mudrolija, koje integrirati neće nikoga.

Gospara Ivu, glavnog lika, raskošno, glasno, zabavno, s više zrna soli, igra Nikša Butijer, koji je dominantan do te mjere da se čini kako je cijeli igrokaz zapravo proširena monodrama, čemu pridonosi i video kojega tumači uživo, a koji daje kadrove Butijerova rodnog sela u Konavlima, danas napola napuštenog.

Njegov lik jest lokalpatriot, dobrodušan, konzervativan ali ne zadržt, kojemu je svaki gost jednako važan i predstavlja jednak teret, a kroz njega se zapravo daje svojevrsna studija dubrovačkog mentaliteta, koji eto postaje sve nedefiniraniji, sve mekši, a sve u interakciji s - drugime, sa strancem. Suzana Brezovec igra višu funkcionerku nevladinu, direktno priključenu na famozne europske fondove, koja je u gospara Ive na odmoru s kćerkom, a tu igra Romina Tonković, kao duhovitu djevojku željnu ljubavi, ne

Penović se inteligentno narugao propagandnom diskursu i dokazao da je kod nas cijeli taj narativ o integraciji nepotreban

U drugom dijelu, koji je režirala Nataša Rajković, likovi iz pansiona uplovljavaju na plažu na koju se i publika spušta